

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA

FACULTATEA DE PSIHOLOGIE SI STIINTE ALE EDUCATIEI

**Identificarea oportunităților și preocupărilor
educaționale ale fetelor arabe cu abilități
înalte/supradotote din Palestina
Studiu de caz: Ierusalimul de Est**

TEZĂ DE DOCTORAT

DOCTORAND: Fatima Elyan

COORDONATOR: Prof. Univ. Dr. Vasile Chis

CLUJ-NAPOCA

2012

CUPRINS

	Pagina
Cuprins	2
Lista tabelelor	6
Lista figurilor	6
Acronime	8
Acknowledgment	9
ABSTRACT/REZUMAT	10
INTRODUCERE	13
A. Formularea problemei	13
B. Contextul socio-politic în Ierusalimul de Est	20
B.1 Contextul socio-politic	20
B.2 Statutul legal și politic al locuitorilor din Ierusalim	22
C. Statutul femeilor în lumea arabă, Israel și Ierusalimul de Est	29
C.1 Statutul femeilor în societatea arabă	29
C.2 Statutul femeilor palestiniene în Israel	32
C.3. Statutul femeilor palestiniene în Ierusalimul de Est	37
D. Realități educaționale pentru palestinienii din Ierusalimul de Est	41
D.1 Sistemul educațional pentru locuitorii palestinieni ai Ierusalimului	41
D.2 Educația de excelență a palestinienilor din Israel	45
CAPITOLUL I:	
FUNDAMENTUL TEORETIC AL CERCETĂRII	52

I.1 Fetele și supradotarea: concepte și definiții critice	52
I.1.1 Concepul de supradotare	52
I.1.2 Definiții critice la supradotării și realitatea privind fetele supradotate	58
I.2 Căutarea și recunoașterea fetelor supradotate	71
I.3 Obstacole în calea promovării fetelor supradotate	73
I.4 Fete supradotate în grupuri minoritare	80
I.5 Fetele supradotate și teoria pedagogiei critice	83
I.6 Fetele supradotate și teoria feministă	88
1.6.1 Dezvoltarea identității de sine	88
I.7 Fetele supradotate și teoria socio-culturală	93
I.8 Fetele supradotate și teoria potențialului	101
CAPITOLUL II:	106
METODOLOGIA DE CERCETARE	
II.1 Ipoteza de cercetare	106
II.2 Întrebări privind cercetarea fundamentală	107
II.3 Participarea în cadrul cercetării și caracteristicile populației	108
II.4 Cadrul de cercetare conceptuală și metodologică	110
II.4.1 Teoria cercetării calitative	110
II.4.2 Teoria feministă	113
II.4.3 Teoria întemeiată empiric	114

II.5 Instrumente ale cercetării calitative	115
II.5.1 Studiu pilot	115
II.5.2 Interviu în adâncime	117
II.5.3 Jurnal de cercetare	121
II.5.4 Focus Group-uri	122
II.6 Validitatea și bonitatea rezultatelor	123
II.7 Analiza datelor și procesul de redactare	124
II. 8 Etica în cercetare	126
CAPITOLUL III:	127
ANALIZA DATELOR CERCETĂRII	
III.1 Studiul pilot și cele patru teme emergente	129
III.2 Aplicarea celor patru teme pe principalele date calitative: Interviu în adâncime	140
III.2.1 Tema 1: Sentimentul de a fi supradotat	141
III.2.2 Tema 2: Sentimentul de a fi diferit	145
III.2.3 Tema 3: Limite impuse asupra opțiunilor și a libertății personale (școală, familie, societate)	150
III.2.4 Tema 4: Dorința de schimbare și eliberare de “destin”	168
III.3 Interviuri cu grupurile de interese majore din sistemul educațional	175
III.4 Focus Group—sinteză de reflecții privind supradotarea	180
III.5 Dezbaterile rezultatelor în contextul literaturii de specialitate	183
III.5.1 Privire generală asupra rezultatelor	184
III.5.2 Abordarea temelor specifice în literatura de specialitate	192
III.5.2.1 Abordarea temei 1 în literatura de specialitate	192

III.5.2.2 Abordarea temei 2 în literatura de specialitate	193
III.5.2.3 Abordarea temei 3 în literatura de specialitate	194
III.5.2.4 Abordarea temei 4 în literatura de specialitate	195
<hr/>	
CAPITOLUL IV:	198
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI STRATEGICE	
IV.1 Concluzii specifice și recomandări strategice	198
IV.1.1 Concluzii specifice	198
IV.1.2 Recomandări strategice	199
IV.2 Apariția unui nou concept al supradotării	201
IV.3 Originalitatea și contribuția cercetării	203
IV.4 Limitele cercetării	204
<hr/>	
BIBLIOGRAFIE	205
<hr/>	
ANEXE	230
<hr/>	

LISTA TABELELOR

Pagina

Tabelul 1:	Numărul de studenți care au participat la programele de excelență din sectorul arab în anul școlar 2007/8	46
Tabelul 2:	Cele patru teme dezvoltate în urma studiului pilot	137
Tabelul	Tema 1 și categoriile aferente	141

3:

Tabelul		
4:	Tema 2 și categoriile aferente	145
Tabelul		
5:	Tema 3 și categoriile aferente	152
Tabelul		
6:	Tema 4 și categoriile aferente	170
Tabelul		
7:	Rezumat al temelor	196

LISTA FIGURILOR

Pagina

Figura 1	Caracteristicile sociologice ale Ierusalimului de Est (Yair & Alayan, 2009)	20
Figura 2	Principalele trăsături ale femeilor din lumea arabă, Israel și Ierusalimul de Est	40
Figura 3	Structura duală a sistemului educațional din Ierusalimul de Est	43
Figura 4	Evoluția definițiilor supradotării	57
Figura 5	O înțelegere critică a supradotării și a realităților privind femeile	71
Figura 6	Obstacole și probleme în calea promovării fetelor supradotate (Reis, 2002a).	75
Figura 7	Factorii care încurajează femeile să manifeste încredere de sine (Reis Model)	79
Figura 8	Ierarhia nevoilor a lui Maslow	104
Figura 9	Rezumat al teoriilor relevante privind contextualizarea fetelor supradotate	105

Figura 10	Procesul de analiză a datelor	129
-----------	-------------------------------	-----

Figura 11	Apariția unui nou concept despre supradotare în zonele de conflict	201
-----------	--	-----

ANEXE		Pagina
Anexa 1:	Transcrierea a trei interviuri efectuate prin metoda chestionarului	229
Anexa 2:	Extrase din jurnalul de cercetare personală	243
Anexa 3:	Schița proiectului privind fetele arabe supradotate din cadrul Hebrew University, Ierusalimul de Est	250
Anexa 4:	Scrisoare către părinți prin care se solicită aprobarea interviului	264
Anexa 5:	Explicația oferită părinților privind scopul cercetării	265
Anexa 6:	Acordul ministrului israelit al educației privind efectuarea cercetării doctorale	267

ACRONIME

<i>ID</i>	Identification Card
<i>PNA</i>	Palestinian National Authority
<i>PASSIA</i>	The Palestinian Academic Society of International Affairs
<i>PCBS</i>	Palestinian Central Bureau of Statistics
<i>OPT</i>	Occupied Palestinian Territory
<i>UN</i>	United Nation
<i>UN OCHA</i>	United Nation Office for Coordination of Humanitarian Affairs

---

Key Words

Palestinian gifted girls	fetelor arabe cu abilități înalte/supradotate din Palestina
East Jerusalem	Ierusalimul de Est
Arab Woman	femeilor în societatea arabă
Giftedness	supradotare
Educational opportunities	Educaționale oportunităților
Critical Pedagogy Theory	teoria pedagogiei critice
Feminist Theory	teoria feministă
Socio-Cultural Theory	teoria socio-culturală
Potentiality Theory	teoria potențialului
Grounded Theory	Teoria întemeiată empiric
Qualitative Research	cercetării calitative

ABSTRACT

Lucrarea prezentă își propune să examineze experiențele și preocupările fetelor palestiniene supradotate din Ierusalimul de Est. Se au în vedere, în mod deosebit, fetele palestiniene cu abilități înalte din Ierusalimul de Est care trăiesc în condiții dificile din punct de vedere politic, economic, social și educațional. Există multe situații în care aceste fete sunt ignorate datorită faptului că abilitățile lor înalte nu sunt identificate sau încurajate deoarece lipsesc cu desăvârșire cercetarea sistematică, sprijinul strategic sau oportunitățile educaționale.

O parte din literatura de specialitate existentă se bazează pe metodele de cercetare cantitativă în care nu se face nicio referință la fetele palestiniene care trăiesc în Ierusalimul de Est. Pentru a asigura o dezvoltare strategică eficientă și a implementa acțiuni în sprijinul educației, este important ca acest domeniu să fie suplinit cu literatură de specialitate care să dezvăluie realitatea privind fetele palestiniene supradotate, precum și propriile lor experiențe și puncte de vedere.

În cadrul acestui studiu s-au utilizat metodele de cercetare calitativă, în special teoria întemeiată empiric și studiile de caz narative. Pe parcursul unui an au fost selectați și intervievați la domiciliul lor din Ierusalimul de Est douăzeci de participante la cercetare. Două dintre aceste fete au fost selectate pentru studiul pilot, permițându-i astfel autorului să pătrundă mai bine domeniul și să identifice aspectele caracteristice acestor fete. De asemenea, o mamă și o profesoară au fost interviuate pentru a furniza date coroborative pe parcursul cercetării. Datele de la interviuri, din jurnalele de cercetare și din jurnalele fetelor au fost codate și analizate prin intermediul teoriei întemeiate empiric.

Rezultatele principale ale acestei cercetări arată că aceste fete trăiesc prinse la mijloc între așteptările familiei, cele ale școlii și cele ale comunității. Pentru ele, aceasta a fost prima

ocazie când au putut să-și prezinte propria lor istorie precum și preocupările lor unice legate de ceea ce înseamnă să fie supradotate și diferite de alte persoane din cadrul familiei, al școlii și al societății. Relatările lor scot în evidență paradoxul dintre visele lor personale și faptul de a trăi ca o fată normală într-o societate marcată de tradiție. Cercetarea a mai scos la iveală faptul că cele mai importante provocări cu care se confruntă aceste fete sunt responsabilitățile de natură socială și situațiile în care trebuie să joace diverse roluri (fiică, o soție bună, o mamă deosebită, un membru al unei „minorități” și în același timp să facă față problemelor zilnice) impuse de statutul lor economic și social din momentul în care încep școala și chiar mai înainte. Aceste fete și-au exprimat hotărârea de a face schimbări în viața lor, accentuând totodată importanța de a nu uita de unde au plecat. De asemenea, pe fața lor s-a putut citi sentimentul de înstrăinare și meditare la statutul lor în societate. Majoritatea fetelor își percep propria experiență școlară ca pe ceva „rău” sau „cel mai dificil lucru” pe care trebuie să-l facă, ceea ce înseamnă că nu au fost mulțumite de sistemul educațional, și în special examenul de absolvire a liceului (i.e.: *tawjihee*¹), comportamentul profesorilor, precum și metoda de evaluare a fetelor *eminente*. Majoritatea fetelor au afirmat că școala nu era locul cel mai dorit pentru a-și dezvolta talentul/abilitățile, aceasta datorându-se mai cu seamă lipsei activităților extra curriculare. Mărturiile din prezenta cercetare oferă exemplul a ceea ce poate fi numit o fată captivă prin faptul că trăiește în „spațiul limitat” al Ierusalimului de Est. În ciuda rolului fundamental jucat de familie în creșterea și educarea copiilor, câteva fete au sugerat că familiile lor sunt încă sub influența unei mentalități tradiționale, lucru care le limitează năzuințele și capacitatea de schimbare.

Prezenta cercetare dezvăluie patru teme majore și categorii aferente ce surprinde starea de fapt și percepția cu privire la supradotarea femeilor în Ierusalimul de Est. Temele variază de la *sentimentul de a fi diferit și supradotat* (temele 1 și 2) la *limite impuse asupra opțiunilor și a*

---

¹ Tawjihee se referă la examenul de absolvire a liceului la finalul clasei a 12-a și reprezintă un element major în admiterea la facultate și alegerea specializării.

libertății personale (tema 3) și încheie cu *dorința de schimbare și eliberare de destin* (tema 4).

Rezultatele cercetării au implicații majore, indicând faptul că fetele palestiniene supradotate au o motivație puternică și sunt conștiente de ceea ce sunt, însă viața lor în familie, la școală și în societate se desfășoară în interiorul Zidului de Despărțire precum și în contextul politic coercitiv din Ierusalimul de Est. Creatorii de politici, școlile, consilierii, profesorii și părinții trebuie să-și unească eforturile pentru a descoperi talentul din aceste fete și a le oferi sprijinul cuvenit.